

NIEUWSBRIEF STICHTING DE GRIJPVOGEL

Correspondentieadressen: Bovenweg 67, 8421DC Oldeberkoop en info@stichtingdegrijpvogel.nl
Kamer van Koophandel 54603854 Bankrekeningnummer NL71 TRIO 0254 6683 80

Nummer 64/oktober 2019

‘Waarheid zit meer in het proces dan in het resultaat’. (Jiddu Krishnamurti)

Introductie

De tijd waarin wij leven vraagt steeds meer om het nemen van vrije (sociale) initiatieven van mensen, individueel en gezamenlijk. De Stichting de Grijpvogel is in deze geest opgericht; zij neemt zelf initiatieven en bevordert en ondersteunt het nemen van initiatieven door anderen.

De overwegend kleinschalige initiatieven kunnen economisch van karakter zijn, dan wel sociaal-politiek of cultureel in brede zin (kunst, literatuur, filosofie, educatie e.d.). Nieuwsbrieven van de Stichting de Grijpvogel beogen geïnteresseerden te informeren over wetenswaardigheden in dit verband. Soms is er over bepaalde aangelegenheden aanleiding tot becommentariëring of opiniëring, zowel vanuit de stichting als vanuit de lezers. Opiniërende en andere inhoudelijke reacties e.d. die tot verder nadenken stemmen, worden in dit verband beslist op prijs gesteld en er bestaat geen enkel bezwaar tegen het doorsturen van de nieuwsbrieven aan andere (potentieel) geïnteresseerden. De nieuwsbrieven zijn gratis te ontvangen. Donaties ter ondersteuning van het werk van de stichting zijn welkom. Het rekeningnummer vindt u in de koptekst.

1. KORTE SAMENVATTING VAN DEZE NIEUWSBRIEF

- Enkele korte berichten
- Eenzaamheid onder ouderen: hoe kunnen we iets doen?
- Gemeentelijke democratie (5): het Volksinitiatief
- Publieke kunstwerk ‘Het Korhoen’ in Fochteloo van Anne Woudwijk (1997)

2. ENKELE KORTE BERICHTEN

- *Koffieochtend senioren Nijeberkoop (uit ‘de Dorpsomroeper’)*

Elke 2e vrijdag van oktober tot en met mei is er een koffieochtend voor senioren in Café Boszicht in Nijeberkoop: op vrijdag 11 oktober 2019 de eerste van het nieuwe seizoen. De volgende data zijn in dit jaar 8 november en 6 december. De data in 2020 worden vrijwel zeker 10 januari, 14 februari, 13 maart, 10 april en 8 mei.

Tijdens deze eerste bijeenkomst is met elkaar teruggeblikt op de mooie zomer, op verschillende activiteiten die er waren en op interessante persoonlijke belevenissen, bijvoorbeeld tijdens vakanties. Zo ontstaat er in gesprek met elkaar meteen weer een gezellige ontspannen sfeer. En natuurlijk met wat lekkers erbij. Ook is er stil gestaan bij ideeën voor het komende seizoen. Dat zullen weer interessante onderwerpen zijn met sprekers, een leuk uitstapje, een boeiende presentatie, een leuke quiz en dergelijke. Iedereen kan een voorstel inbrengen. In mei wordt het seizoen afgesloten met een koffiemaaltijd.

De koffieochtend is van 10.00 uur tot 12.00 uur en staat open voor alle senioren uit Nijeberkoop. Wie een beetje nieuwsgierig is geworden, kan gewoon een keer langskomen om de sfeer te proeven. Er is geen leeftijdsgrens en deelname is vrij.

Lijkt het je leuk er op 11 oktober bij te zijn om kennis te maken, kom dan naar Boszicht of bel of mail met Tini Scheenstra wtscheenstra@gmail.com, tel.: 451459, Ton Smakman t.smakman@telfort.nl, tel.: 06-53458774 of Frans Wuijts f. wuijts@kpnmail.nl tel.: 850377.

Vervolgblad nieuwsbrief Stichting de Grijpvogel

- *Ingezonden:* De rayonhoofden van de gemeente hebben op 7 oktober jl. met vier stemmen tegen het bestemmingsplan aangenomen voor de mooie natuurlijk gelegen dorpsvijver in Makkinga. De omwonenden vinden dit vergeefse moeite: zij leggen het besluit voor aan de arbitragecommissie van de Koninklijke IJsbond. Die zal naar verwachting het bestemmingsplan opnieuw afwijzen waardoor de schaatsers een nat pak zullen blijven halen als ze zich alsnog op het te dunne ijs zullen begeven. Het opperhoofd van de rayonhoofden heeft beloofd dat hij met een plan komt om hier goed op toe te zien. De omwonenden hebben daar weinig vertrouwen in.
- *Zondagmiddag schaakcafé in Le Brocope Oldeberkoop*
Vanaf 15.15 uur kunnen liefhebbers (jong en oud) op de zondagmiddag voor een partijtje schaak terecht in het café van Le Brocope in Oldeberkoop. Ook wie het schaakspel wil leren is van harte welkom, ongeacht de leeftijd! De stichting Heite Schaaktoernooi heeft schaakspellen geschonken en als er meer schakers zijn ook dan zijn er genoeg schaakspelen.
- *Introductiebijeenkomst over sjamanisme*
Dinsdag 12 november 2019 in Hotel Lunia te Oldeberkoop
Aanvang 19.30 uur. Zaal open 19.00 uur.
Graag aanmelden via info@bekieketmar.nl

De Stellingwerper Werkgroep 'Bekiek et mar' organiseert opnieuw een culturele avondbijeenkomst. Deze keer is het onderwerp het Sjamaanse gedachtegoed en wat we kunnen begrijpen van de schepping aan de hand van het indiaanse medicijnwiel. Over dit exclusieve onderwerp zal sjamaan Jan van der Stappen een introductie verzorgen door middel van een inleiding met ook gebruikmaking van verschillende muziekinstrumenten. Na de pauze is er de mogelijkheid voor het stellen van vragen en voor gesprek.

Van der Stappen: 'Mijn activiteiten in de praktijk zijn gebaseerd op de gave van de handoplegging. Door uitwisseling van levenskracht kan er weer harmonie ontstaan en wordt het herstellende vermogen van het lichaam aangesproken, waardoor genezing mogelijk wordt. Energiewerk in contact met de natuur is zo oud als de mensheid. In alle culturen wordt door medicijnmannen en -vrouwen op allerlei manieren, vaak samen met kruiden, de gezondheid van mensen bevorderd. De mogelijkheid om in verbinding met de aarde, de hemel, planten en dieren de levenskracht in mensen te stimuleren, is van groot belang voor het weer opbouwen van weerstand, voor het verwerken van trauma's, als ook om ziekte te voorkomen'.

Sjamaan Van der Stappen maakt onder meer gebruik van muziek om de genezing te ondersteunen en wanneer er sprake is van patronen uit de familie wordt gekeken of opstellingenwerk en structuurtherapie meer inzichten kunnen verschaffen.

Entree: € 8,- . Consumpties voor eigen rekening. De zaal is boven. Er is geen lift. De Werkgroep 'Bekiek et mar' houdt al weer enkele jaren de Stellingwerper website www.bekieketmar.nl in de lucht als een open platform voor mensen die schrijven of wat anders doen met het Stellingwerfs en de Stellingwerven. Daarnaast organiseert de werkgroep culturele en cultuurhistorische bijeenkomsten en wandelingen e.d.

3. EENZAAMHEID ONDER OUDEREN: hoe kunnen we iets doen?

Van 1 tot en met 8 oktober was het 'Week tegen Eenzaamheid'. Door het hele land was er extra aandacht voor het thema 'eenzaamheid'.

Enkele cijfers die er niet om liegen:

- Ruim de helft van alle 55-plussers voelt zich eenzaam.
  - 1 op de 11 ouderen geeft zelf aan zich ernstig eenzaam te voelen. Dat zijn meer dan 500.000 mensen. Zij missen onder andere vaak goede vrienden om zich heen, ervaren een leegte, missen gezelligheid en iemand om zich verbonden mee te voelen.
  - Eenzaamheid neemt toe met de leeftijd. Vanaf 65 jaar voelt bijna 44% zich eenzaam, bij 75 jaar stijgt dit naar 53%, bij 85-plussers naar bijna 63%.
  - Ongeveer 50% van de ouderen voelt zich sociaal eenzaam. Emotionele eenzaamheid, waarbij een oudere een sterk gemis ervaart van een intieme relatie of emotionele, hechte band, stijgt sneller naarmate men ouder wordt. Dit stijgt van 26% op 65-jarige leeftijd naar 53% bij 85-plussers.
  - Ook zeer ernstige eenzaamheid neemt toe met de leeftijd. Van de 65- tot 75-jarigen voelt ruim 8% zich (zeer) ernstig eenzaam. Voor 75- tot 85-jarigen geldt dit voor 10%. Van de 85-plussers voelt ruim 14% zich (zeer) ernstig eenzaam.
  - Zowel mannen en vrouwen voelen zich eenzaam. De percentages zijn vrijwel gelijk. Mannen voelen zich iets vaker sociaal eenzaam (46%) dan vrouwen (40%).
  - Gescheiden mensen, weduwen en weduwnaars voelen zich vaker eenzaam. Zo voelt 37% van de gehuwden zich eenzaam en 50% van de ongehuwden. 61% van de gescheiden mensen en bijna 62% van de weduwe/weduwnaars. Gescheiden mensen voelen zich vaker sociaal eenzaam, terwijl emotionele eenzaamheid vaker bij weduwe en weduwnaars voorkomt.
- Bron: www.volksgezondheidszorg.info

Hoe kunnen we iets doen?

Iedereen kan iets doen tegen eenzaamheid. Door contact te leggen met iemand van wie je vermoedt dat hij of zij weinig betekenisvolle contacten heeft en zich eenzaam voelt. Een steuntje in de rug van een familielid, vriend of buur kan veel betekenen. Het zijn vaak de kleine dingen die het doen.

Denk niet meteen dat iemand zich eenzaam voelt als hij weinig sociale contacten heeft. Van buitenaf is eenzaamheid niet te zien. Maar dat is geen reden om niet in actie te komen. Vrijwel iedereen vindt aandacht fijn. Zorg wel voor gelijkwaardig contact. Voor echt contact dat je allebei prettig vindt.

Kun je voorkomen dat je last krijgt van eenzaamheid? Of dat je gevoelens van eenzaamheid verergeren tot ze echt een probleem gaan vormen? Dat is moeilijk te zeggen. In elk geval kun je werken aan een 'buffer'. Die buffer is je sociale netwerk. Het versterken van je netwerk is een goed middel om eenzaamheid te voorkomen.

Lees verder:

<https://www.eentegeneenzaamheid.nl/dit-kun-jij-doen/>

<https://www.eentegeneenzaamheid.nl/dit-kun-jij-doen/hoe-kan-ik-iets-doen/>

<https://www.eenzaam.nl/hulp-en-advies/voorkomen-beter-dan-genezen>

4. GEMEENTELIJKE DEMOCRATIE (4): HET VOLKSINITIATIEF

Politici zouden zich moeten realiseren dat slecht of oneerlijk vormgegeven referenda averechts werken en alleen maar apathie en cynisme teweeg brengen onder de burgers. Dat moet niemand willen. We hebben het in de afgelopen jaren enkele keren meegemaakt, zoals met de Europese grondwet. Dat heeft bij velen gezorgd voor een

Vervolgblad nieuwsbrief Stichting de Grijpvogel

afkeer van referenda. Zelfs als het woord 'referendum' al door iemand wordt uitgesproken, wordt er door sommigen direct bijna allergisch op gereageerd. Het is daarom van belang dat politici niet willekeurig kunnen bepalen waar referenda over gaan. Plebiscieten, dat wil zeggen top-down referenda, die wel willekeurig door heersende politici (kabinetten, colleges, parlementen, Provinciale Staten en gemeenteraden) worden uitgeschreven, zouden bij voorkeur helemaal moeten worden vermeden.

In de 59^e nieuwsbrief van september jl. vermeldden wij dat minister Ollongren (D'66) in 2018 duidelijk heeft gemaakt, dat er wat het kabinet betreft op provinciaal en gemeentelijk niveau volop ruimte is om tal van (door haar niet genoemde) participatie-instrumenten en referenda toe te passen. Begin 2015 waren er circa 115 gemeenten in ons land met referendumverordeningen. Ook in de provincie Friesland hebben diverse gemeenten een dergelijke verordening. De gemeente Ooststellingwerf ontbreekt in het rijtje. Bij gemeentelijke referenda kan men denken aan de volgende varianten (ontleend aan de referendumverordening van de gemeente Amsterdam):

- *Burgerinitiatief*

Een verzoek om een concreet voorstel te plaatsen op de agenda van de raad, die hier vervolgens een besluit over neemt.

- *Volksinitiatief*

Een verzoek om een concreet voorstel te plaatsen op de agenda van de gemeenteraad, waarbij, na verwerping van het voorstel door de raad, een volksstemming mogelijk is.

- *Volksstemming*

Een volksraadpleging over een raadsbesluit naar aanleiding van een volksinitiatief.

- *Gemeentelijk referendum*

Een correctieve raadplegende volksstemming over een besluit dat door de raad is genomen, anders dan naar aanleiding van een volksinitiatief.

- *Dorps- of deelreferendum*

Een correctieve raadplegende volksstemming, die plaats vindt in een duidelijk beschreven deel van het grondgebied van de gemeente (zoals een dorp) over een raadsbesluit, anders dan naar aanleiding van een volksinitiatief.

In de komende nieuwsbrieven gaan we elke keer een van de varianten toelichten; na het Burgerinitiatief (63^e nieuwsbrief) volgt nu het Volksinitiatief.

Het Volksinitiatief

Dit betreft een verzoek om een concreet voorstel op de agenda van de gemeenteraad te plaatsen, waarbij, na verwerping van het voorstel door de raad, een volksstemming mogelijk is.

Toelichting

Net als het burgerinitiatief – en in tegenstelling tot het referendum – heeft het volksinitiatief betrekking op een voorstel uit de burgerij. In tegenstelling tot het burgerinitiatief kan het volksinitiatief echter gevolgd worden door een volksraadpleging. Dit in de zogenaamde volksstemmingsfase die mogelijk is nadat de raad zich over het voorstel heeft uitgelaten. Een volksstemming lijkt daarmee op een referendum. Het onderwerp van de volksstemming is echter, zoals gezegd, niet een besluit dat op initiatief van het gemeentebestuur is genomen, maar een besluit waarvan een groep kiezers vindt dat het genomen zou moeten worden.

Het voorstel wordt dus op de agenda van de gemeenteraad geplaatst, en de raad neemt daarover een beslissing. Is deze positief dan blijft het daarbij. Is deze negatief, of wijkt deze af van het voorstel, dan is daarover een volksstemming mogelijk. Om deze reden,

Vervolgblad nieuwsbrief Stichting de Grijpvogel

vanwege de grotere impact die het volksinitiatief heeft, gelden er hiertoe dan ook meer uitzonderingsgronden.

Voorbeeld Amsterdam:

Er kan geen volksinitiatief worden ingediend dat een voorstel bevat:

- a.** over een voor de raad geagendeerde beslissing of een beslissing waarover een referendum is gehouden of kon worden gehouden;
- b.** voor beslissingen van de raad op bezwaar dan wel inzake het voeren van rechtsgedingen;
- c.** voor beslissingen met betrekking tot individuele kwesties, zoals benoemingen, ontslagen, schorsingen en geldelijke voorzieningen voor ambtsdragers en hun nabestaanden;
- d.** over het voor kennisgeving aannemen van nota's en rapporten;
- e.** over het vaststellen van de begroting en de rekening;
- f.** over het vaststellen van gemeentelijke tarieven en belastingen;
- g.** voor beslissingen in het kader van deze verordening;
- h.** voor beslissingen ter uitvoering van een besluit van een hoger bestuursorgaan of de wetgever waaromtrent de raad geen beleidsvrijheid heeft.
- i.** voor de vaststelling, de herziening of de intrekking van een bestemmingsplan;
- j.** voor het instellen, het samenvoegen of het opheffen van stadsdelen.

Geen volksinitiatieven kunnen worden toegestaan wanneer de raad meent dat zwaarwegende belangen zich tegen een volksstemming verzetten. Van dergelijke zwaarwegende belangen is onder meer sprake als de uitvoering van het specifieke volksinitiatief zou leiden tot een aanzienlijke aantasting van een eerder genomen raadsbesluit. Toen dat besluit genomen werd, bestond immers al de mogelijkheid om een referendumverzoek te doen. Het telkens ter discussie stellen van dezelfde besluitvorming – langs de indirecte weg van de indiening van een burger- of volksinitiatief – dient met uitsluitingsregels te worden voorkomen.

Aantallen benodigde kiesgerechtigden Volksinitiatief: naar rato

Om een onderwerp op de agenda van de Tweede Kamer te krijgen, zijn 40.000 adhesies (ondersteunende stemmen) nodig. Ooststellingwerf heeft 25.497 inwoners (1 januari 2019: bron CBS). Dat is 0,15 % van Nederland (ruim 17 miljoen inwoners). Deze 0,15 % van 40.000 is 60. Dit is een relatief klein aantal in vergelijking met de nog te bespreken andere instrumenten. Dat is ook logisch gezien het feit dat het burgerinitiatief een licht instrument is. Voor een geldig burgerinitiatief zouden naar rato dus 60 handtekeningen van kiesgerechtigde Ooststellingwerfers vereist zijn.

Een *volksinitiatief* wordt ondersteund door tenminste 360 kiesgerechtigden. Dit aantal is gebaseerd op de verhouding 1 : 6 van het aantal handtekeningen voor burgerinitiatief (60) en volksinitiatief (zoals de verhouding in Amsterdam).

Initiatief- en referendumcommissie

Voor de uitvoering van de verschillende varianten van een referendum zal een 'Initiatief- en referendumcommissie' moeten worden ingesteld. Deze adviseert het gemeentebestuur adviseert of de verschillende varianten, waaronder een burgerinitiatief, voldoen aan de eisen die in de desbetreffende artikelen in de referendumverordening opgenomen zijn. Over een dergelijke commissie later meer.

In de volgende nieuwsbrief komt de volksstemming aan de orde.

5. HET PUBLIEKE KUNSTWERK 'Het Korhoen' in Fochteloo van Anne Woudwijk (1997); onderstaande licht bewerkte tekst is ontleend aan het boek 'Kunstwerken aan de weg' van Karst Berkenbosch uit het jaar 2007.

Anne Woudwijk (Drachten 1952) is als kunstenaar een autodidact. Hij houdt zich bezig met beeldhouwen en tekenen maar is vooral door zijn beeldhouwwerk bekend geworden. Zijn benadering is figuratief, maar zijn beelden zijn beslist geen kopieën van de werkelijkheid. Hij wil geen poppetjes maken die verder niets te zeggen hebben. Bekende werken zijn o.a. 'Grutte Pier' in Kimsward en de spraakmakende 'Mierenhoop' in Sneek. Zelf zegt hij: 'Mijn werk is een missie in steen'.

Het beeld bestaat uit drie stenen en verbeeldt de in de jaren tachtig van de vorige eeuw in Fochteloo uitgestorven korhoen. De witte steen staat voor de staart, de zwarte steen staat voor de vleugels en de rode steen staat voor de rode kuif van het korhoen. Omdat ze geen deel meer uitmaken van de fauna van het Fochtelooërveen, komen alleen hun schaduwen op de sculptuur voor. De silhouetten van deze stukken graniet doen denken aan een naaldboom, een loofboom en een struik.

Anne Woudwijk beschouwt zichzelf als 'een arbeider in dienst van het rijk, die solliciteert naar een opdracht'. Hij heeft wat met Indianen. Hij zegt daarover in het Fries: 'Bij de Indianen is libjen en leauwen ien. It wurd religy kinne ze net iens. Ze leauwe dat Stien hillige matearje is. Stien is kosmos, stien is ierde. Dêr sit in hiele mytology omhinne. Bij de Indianen steane byldhouwers dan ek hiel heech oanskreaun. Miskien binne myn bylden ek wol in gebet in stien'.

Over zijn beroepsmatigheid schreef hij: 'Het monumentale werken in steen is geestelijk en lichamelijk zeer zwaar. Om je artistiek goed te kunnen ontwikkelen moet je beroepsmatig werkzaam zijn'.

N.O.St. 28 nov. 2018: Het harde werken met beitel en hamer leverde zoveel slijtage op bij Woudwijk dat de artsen hem het beeldhouwen verboden, maar ook door de dagelijkse pijn was dat eigenlijk niet meer mogelijk. Het werd een moeilijke tijd voor de beeldhouwer die ruim dertig grote beelden in Friesland heeft staan.

Ondertussen was prentkunstenaar Peter O. Gerrits uit Roden geïnspireerd geraakt door het lijnenspel van de achterkant van het beeld 'Korhoen' en maakte de prent 'Ochtendgloren'. Beide kunstenaars kwamen met elkaar in contact. Peter O. Gerrits ontdekte een tweede talent van Anne Woudwijk. De beeldhouwer bleek ook een geweldige tekenaar en ontwerper te zijn. Zijn composities leenden zich bij uitstek voor de techniek van de zeefdruk. Samen gingen ze aan de slag. Woudwijk maakte tekeningen, die Gerrits op traditionele wijze in het Grafisch Centrum in Groningen handmatig drukte in kleine oplagen.

Stichting De Grijpvogel/ oktober 2019